

**IMPORTANȚA CODULUI DE ETICĂ AL CADRULUI DIDACTIC
ÎN ACTIVITATEA PROFESIONALĂ**

Maria CUNICHEVICI, *studentă,*
Facultatea de Drept și Științe Sociale,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți
Conducător științific: **Olga JACOTA-DRAGAN**, *asist. univ.*

Abstract: *The Code of Ethics helps teachers to regulate relationships with the participants in the educational process - children / students, parents, colleagues, managers,*

etc. This Code of Ethics is rather an application of elements of general professional ethics within an institution, school organizations, reflecting the national and international particularities of organizing education. The basis of this code is children's rights, which includes the protection of physical, mental and moral health, and, last but not the least, the exclusion of discrimination, the assurance of equal opportunities and the promotion of inclusive education principles, the protection of pupils' personal data etc.

Keywords: *code of ethics, teacher, professional activity, child, student, parent, manager.*

Profesorul are un rol important în viața copiilor/elevilor. Efortul enorm al profesorului îl constituie educația de calitate a noii generații. Platon definea educația ca fiind „arta de a forma bunele deprinderi sau de a dezvolta aptitudinile native pentru virtute ale acelor care dispun de ele”[7, p. 32]. Atât abilitățile profesionale, cât și însușirile de personalitate au repercusiuni profunde în inima elevilor, provocând reverberații încă mulți ani după terminarea studiilor. Prin felul său, prin comportamente și atitudini, profesorul apropie sau îndepărtează copiii: motivează, povățuiește, blamează, pedepsește, încurajează etc., pentru a crea o generație care se bazează pe principiul democrației, cu valori civice și morale bine stabilite.

Cadrul didactic este încadrat într-un sistem de relații ce depășesc incinta instituției incluzând toți actorii sistemului educațional, părinții și, în general, membrii grupului social fiind obligat să răspundă la solicitările acestora. Adesea, cadrul didactic trebuie să vină chiar în întâmpinarea lor. Pedagogul are o dimensiune umană extrem de puternică, fapt care implică nu doar cunoștințe și competențe profesionale, ci și atitudini, valori morale și civice, într-un cuvânt o conștiință profesională. „Cadrul didactic nu este doar un agent, care se supune unui sistem de norme, ci și un actor, care se investește în ceea ce face”[4, p. 197], conferă semnificații, trăiește activitatea cu elevii, cu un indice de intervenție personală importantă, contribuind la idealul educațional.

Un segment important al normelor de conviețuire socială cu puternice accente morale este acela al normelor deontologice sau de deontologie profesională. „Sarcina principală a eticii profesionale este de a stabili principii, reguli și norme de conduită profesională, în cadrul diferitelor relații implicate de exercitarea unei profesii: relațiile interne, specifice fiecărui gen de activitate profesionalizată, precum și relațiile externe, cu beneficiarii direcți/indirecți și serviciilor/bunurilor realizate”[6, p. 45].

Etica, conform dicționarului este „știința care se ocupă cu studiul principiilor morale, cu legile lor de dezvoltare și cu rolul în viața socială. Etica profesională impune stabilirea unor legi în fiecare profesie care pot lua forma bunelor practici sau coduri de etică”[3, p.152]. În vederea stabilirii unor standarde unice de conduită a cadrelor didactice, prin ordinul Ministrului Educației a fost aprobat *Codul de etică al cadrului didactic*. Pe prim-plan au fost puse drepturile copiilor – ocrotirea sănătății fizice, psihice și morale a elevilor, excluderea discriminării, asigurarea egalității de șanse și promovarea principiilor educației incluzive, protecția datelor cu caracter personal ale elevilor, consilierea părinților, creșterea calității învățământ-

tului. Codul vizează atât relațiile cadrelor didactice cu elevii, cât și interacțiunea cu părinții/ reprezentanții legali ai copiilor, colegii de muncă și comunitatea locală.

Totodată, documentul are drept scop să elimine traficul de influență și favoritismul în procesele de instruire și de evaluare, dar și practicile unor profesori de a organiza cu proprii elevi meditații contra unor avantaje materiale. „*Codul acoperă multe alte aspecte, fiind descris drept un contract moral între cadrele didactice, elevi, părinți și comunitate*”[5, p. 146]. El nu substituie legislația și nu prevede pedepse pentru încălcarea ei. Dar i-a nemulțumit pe unii pentru că dispune înființarea unor consilii de etică pentru pedepsirea pe linie disciplinară a cadrelor didactice care îl încalcă.

Importanța *Codului de etică al cadrului didactic* în activitatea lui profesională este una esențială, datorită acestui cod, pedagogul va ști cu certitudine care sunt principiile ce stau la baza activității profesionale, normele de conduită în relații cu elevii, părinții / alți reprezentanți legali, relațiile cu colegii, conduita managerială, relațiile cu membrii comunităților locale, care sunt aspectele interzise în exercitarea activităților didactice. După cum am menționat mai sus, nu substituie legislația și nu prevede pedepse pentru încălcarea lui, însă codul a prevăzut înființarea unui consiliu de etică pentru pedepsirea celor care încalcă prezentul cod.

Codul de etică al cadrului didactic are drept scop: stabilirea unor standarde și reguli de conduită pentru personalul de conducere, personalul didactic și personalul didactic auxiliar din învățământul general și profesional tehnic; creșterea prestigiului și consolidarea autorității cadrelor de conducere, cadrelor didactice și cadrelor didactice auxiliare.

Acest cod se bazează pe un set de principii bine stabilite, conform articolului 4 din *Codul de etică al cadrului didactic*, ca devotament față de profesia de pedagog, profesionalism în relațiile cu elevii, copiii și părinții/ alți reprezentanți legali, onestitate și integritate, obiectivitate și corectitudine, respectul față de unicitatea și diversitatea elevilor, receptivitatea la nevoile copiilor și elevilor. Care trebuie să stea la baza gândirii și acțiunilor pedagogului din cadrul educațional. Codul de etică al cadrului didactic prevede pentru fiecare participant în parte un set de norme care cer a fi respectate. În continuare voi menționa în parte actorii implicați și normele stipulate în respectivul document normativ.

În relațiile cu elevii/ copiii, cadrele de conducere, cadrele didactice și cadrele didactice auxiliare vor respecta și aplică următoarele norme de conduită, conform articolului 6 al *Codului de etică al cadrului didactic*:

1) Ocrotirea sănătății fizice, psihice și morale a elevilor, copiilor prin supravegherea permanentă a acestora pe tot parcursul activităților în școală, precum și în cadrul celor organizate de instituția de învățământ în afara acesteia, în vederea asigurării depline a securității tuturor celor implicați în aceste acțiuni, neadmiterea tratamentelor și pedepselor degradante, a discriminării sub orice formă și aplicării nici unei forme de violență fizică sau psihică, asigurarea protecției fiecărui elev, copil, prin denunțarea formelor de violență fizică exercitate asupra acestora, a oricărei forme de discriminare, abuz, neglijență sau de exploatare a elevilor, copiilor, ne-

admiterea oricăror forme de abuz sexual, emoțional sau spiritual, neadmiterea hărțuirii sexuale și a relațiilor sexuale cu elevii, inclusiv a celor consensuale;

2) Protecția datelor cu caracter personal ale elevilor;

3) Responsabilitate în vederea atingerii de către elevi a standardelor de performanță prevăzute de curriculumul național și cel internațional;

4) Neadmiterea propagandei șovine, naționaliste, politice, religioase, militariste în procesul educațional și implicării elevilor în acțiuni politice (mitinguri, demonstrații, pichetări) de către persoanele responsabile de instruirea și educația elevilor, în cadrul instituțiilor de învățământ general și profesional tehnic sau în afara acestora;

5) Excluderea din relațiile cu copiii și elevii a oricărei forme de discriminare, asigurarea egalității de șanse și promovarea principiilor educației incluzive;

6) Respectarea demnității și recunoașterea meritului personal al fiecărui elev.

Așa cum profesorul este o persoană publică, se supune unor obligații cu caracter moral ca demnitatea, reputația, imparțialitatea, subordonare, fidelitate etc., în urma cărora dă dovadă de valorile etice pe care le deține. După părerea mea, profesorul care este imparțial, asigură confidențialitatea, este respectuos, amabil și obiectiv poate fi numit profesorul ideal, însă factorul uman este foarte imprevizibil și de aceea Codul a prescrie un șir de activități interzise în exercitarea atribuțiilor didactice.

În exercitarea activităților didactice (școlare și extrașcolare), cadrelor de conducere, cadrelor didactice, cadrele non-didactice și cadrelor didactice auxiliare le sunt inadmisibile, conform articolului 11 al *Codului de etică al cadrului didactic*:

- a) introducerea, consumul de substanțe psihotrope sau alcool sau prezența sub influența acestora;
- b) organizarea pariurilor și a jocurilor de noroc;
- c) folosirea dotărilor și a bazei materiale ale instituției de învățământ în vederea obținerii de beneficii financiare personale;
- d) distrugerea intenționată a dotărilor și a bazei tehnico-materiale ale instituției de învățământ;
- e) distribuirea materialelor pornografice;
- f) utilizarea de materiale informative dăunătoare copilului;
- g) organizarea de activități care pot pune în pericol securitatea vieții și sănătății elevilor/copiiilor sau a altor persoane aflate în incinta instituției de învățământ;
- h) organizarea de activități extracurriculare și extrașcolare neplanificate, ce nu au fost coordonate cu conducerea instituției și în cazurile prevăzute de actele normative, cu organele ierarhic superioare de conducere a învățământului.

Orice persoană, participantă/ implicată în mod direct sau indirect în activitățile din domeniul educațional general și profesional tehnic, care consideră, în mod întemeiat, prin raportare la prevederile *Codului de etică al cadrului didactic*, că este victima sau martorul unui comportament lipsit de etică profesională din partea unei/ unor persoane din sistemul de învățământ general și profesional tehnic public sau privat, responsabile de instruire și educație, are dreptul de a sesiza Consiliul de

etică al instituției de învățământ. Consiliul de etică al organului local de specialitate în domeniul învățământului este sesizat în caz de dezacord cu decizia Consiliului de etică al instituției de învățământ, precum și în cazurile în care sesizarea se referă la cadrele de conducere ale instituțiilor de învățământ. Ultima treaptă este Consiliul de etică al Inspectoratului Școlar Național, care coordonează și monitorizează aplicarea uniformă a normelor de conduită morală și profesională în activitatea instituțiilor de învățământ general.

În cazul încălcării prevederilor *Codului de etică al cadrului didactic*, fapt dovedit în urma anchetei și a audierilor efectuate de Consiliul de etică, acesta din urmă poate iniția următoarele măsuri, în funcție de gradul de încălcare a prevederilor Codului, de repetarea comportamentului respectiv, conform articolului 19 a *Codului de etică al cadrului didactic*:

- concilierea amiabilă cu partea reclamantă;
- atenționarea colegială în cadrul Consiliului de etică și informarea conducerii instituției de învățământ pentru luarea în considerare a neconformării persoanei respective cu prevederile Codului;
- propunerea de includere a persoanei respective într-un program de remediere comportamentală, prin consilierea și monitorizarea sa pentru o perioadă decisă de către conducerea instituției de învățământ;
- în funcție de gradul de încălcare a normelor Codului, poate propune conducerea instituției de învățământ sancționarea disciplinară a persoanei în cauză;
- în cazul unor încălcări contravenționale sau penale, Consiliul de etică informează, după caz, conducerea instituției de învățământ, a organului local de specialitate sau a Inspectoratului Școlar Național și se notifică instituțiile statului abilitate cu realizarea cercetării contravenționale sau penale.

Consider că respectarea normelor *Codului de etică al cadrului didactic* va contribui la menținerea unui grad înalt de profesionalism în exercitarea atribuțiilor și funcțiilor personalului din sistemul de învățământ general și profesional tehnic, inclusiv va influența pozitiv asupra comportamentului elevilor și părinților. Acest cod este mai mult decât un document administrativ, el nu include doar o listă de reguli, pe baza cărora un specialist în domeniu poate identifica și exclude așa-zisul comportament deviant. Acest cod vine în ajutor cadrelor didactice pentru a reglementa relațiile cu participanții incluși în procesul educațional - copiii/ elevii, părinții, colegii, managerii, este mai degrabă o aplicație generală a elementelor de etică profesională în cadrul unei instituții, organizații școlare, dar care reflectă atât particularitățile naționale, cât și internaționale de organizare a învățământului. Baza acestui cod sunt drepturile copiilor, care includ ocrotirea sănătății fizice, psihice și morale și, nu în ultimul rând, excluderea discriminării, asigurarea egalității de șanse și promovarea principiilor educației incluzive, protecția datelor cu caracter personal a elevilor. Codul acoperă multe alte aspecte, fiind descris drept un contract moral între cadrele didactice, elevi, părinți și comunitate.

Bibliografie:

1. Codul de etică al cadrului didactic OME. In: *Monitorul Oficial*. nr. 59-67 din 18.03.2016 art. nr. 407.
2. *Codul Educației al Republicii Moldova*. In: *Monitorul Oficial* din 24.10.2014. art. nr. 634.
3. AXENTII, Ioana-Aurelia. *Etica pedagogică. Suport de curs*. Cahul: Ed. Universitatea de Stat „B. P. Hașdeu” din Cahul, 2012, 270 p. ISBN978-9975-914-62-8
4. MÂNDĂCANU, Virgil. *Etica pedagogică*. Ed. a III-a. Chișinău: Ed. Liceum, 2001, 243 p. ISBN9975-9635-0-1
5. MÂNDĂCANU, Virgil. *Etica pedagogică praxiologică*. Chișinău: Ed. Pontos, 2010, 587 p. ISBN978-9975-51-142-1
6. SÂRBU, Tănase. *Introducere în deontologia comunicării*. Iași: Univ. Tehnică „Gheorghe Asachi”, 1998, 169 p.
7. ȘOVA, Tatiana. *Pedagogia. Suport de curs*. Bălți: Tipografia din Bălți, 2016, 180 p. ISBN978-9975-132-72-5